

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6

Konec češko-slovaške republike

Včeraj sta Slovaška in Karpatska Ukrajina oklicali samostojnost
Madžarska in poljska vojska v Karpatski Ukrajini,
nemške čete pa so zasedle Moravsko Ostravo

Praška vlada je odstopila in sta se predsednik republike in zun. minister odpeljala v Berlin k Hitlerju

Bratislava, 14. marca. AA. DNB: Predsednik dr. Tiso je danes ob 13. urah izjavil neodvisnost Slovaške. Slovaški deželni zbor je pred tem na tajni seji sprejel zakon o proglasitvi samostojne slovaške države.

Neodvisnost Slovaške so proglasili soglasno. Prisotnih je bilo 62 poslancev. Slovaški deželni zbor pa šteje 66 poslancev. Trije poslanci iz Brešova se seje niso udeležili, prav tako tudi ne voditelj slovaških Madžarov grof Esterhazyi, čeprav se mudi v Bratislavi.

V začetku seje je predsednik slovaške vlade Sidor odstopil, nato je pa dr. Tiso poročal o svojem potovanju v Berlin. Povedal je med drugim:

V Berlinu so mi izjavili, da Češko-Slovaška lahko računa na nemško pomoč, če bodo spoštovali načelo narodnostnih skupin. Če tega ne bodo storili, ali se bi pa oboje, bodo sami nosili odgovornost.

Po krajšem odmoru so glasovali o predlogu: Ali želite neodvisno Slovaško ali ne? Poslanci so glasovali z vstajanjem in ko je bil proglašen izid glasovanja, so vsi poslanci vstali in skupaj zapeli slovaško narodno himno »Hej Slovaki!«

Takoj nato je nova slovaška vlada prisegla.

Zakon o oglasitvi samostojne Slovaške

Začasni ustavni zakon o slovaški neodvisnosti obsega 5 členov in pravi:

Clen 1. Slovaška pokrajina se proglašajo za neodvisno slovaško državo. Slovaški pokrajinski zbor se pretvori v zakonodajni zbor slovaške države.

Clen 2. Do objave ustave slovaške države je vsa izvršilna oblast v rokah vlade, ki imenuje predsedništvo zbora.

Clen 3. Vsi zakoni, ukazi in ostali ukrepi ostanejo v veljavi s spremembami, ki izhajajo iz duha o neodvisnosti slovaške države.

Clen 4. Vlada se pooblašča, da ukrene vse potrebno za ohranitev reda in varnosti državnih interesov.

Clen 5. Ta zakon stopi v veljavo z današnjim dnevom, vlada pa ima nalogo, da ga izvrši.

Nova slovaška vlada

Nova slovaška vlada je takole sestavljena: predsednik vlade dr. Jože Tiso; podpredsednik profesor dr. Tuka; notranji minister in minister za socialno politiko Karel Sidor; zunanji minister Duřčanski; finančni minister Pruřinski; gospodarski minister Madricki; vojni minister Cajpos; prosvetni minister Sivak; pravosodni minister Fritz; prometni minister Stanov. Predsednik zbornice je Martin Sokol. Šef propagande Mach.

Predsednik nove slovaške vlade Tiso je poslal Hitlerju brzojavko s sporočilom, da je Slovaška proglasila svojo neodvisnost. V isti brzojavki prosi za varstvo Nemčije.

V dveh tednih se sestane slovaški državni zbor, da izvoli predsednika republike.

Češke čete se umikajo s Slovaškega.

Predsedstvo vlade je takoj danes objavilo, da je za glavnega poveljnika Hlinkovih gard imeno-

Slovaški deželni zbor se je na tajni seji v torek dopoldne potem, ko je poslušal izvajanja Karla Sidorja in dr. Jožeta Tise, enoglasno odločil za ustanovitev samostojne slovaške države, torej za popolno odcepitev Slovaške od dosedanje skupne češko-slovaške države. Sklep je bil sprejet od vseh prisotnih 62 poslancev. Odsotni so bili samo trije. Takoj po sprejetju zakona o neodvisnosti države je bila sestavljena nova vlada pod predsedstvom dr. Tise, ki je bil imenovan obenem tudi za začasnega predsednika slovaške republike. Zunanji minister nove vlade je Duřčanski.

Ze opoldne so prišla prva poročila, da so madžarske čete v Karpatsko Ukrajino, ki jo zasedajo od vasi do vasi. Madžarske oblasti so v Karpatski Ukrajini opravičile s tem, da so šle delat red v Karpatsko Ukrajino, kjer da je izbruhnil državni udar ukrajinske garde proti Vološinovi vladi.

Popoldne je prišla vest, da je ukrajinska vlada oglasila državno samostojnost in da je Nemčijo in Italijo, ki sta podpisali dunajski sporazum, prosila za pomoč.

V večernih urah je prišla vest, da so madžarske čete prekorale tudi že slovaško mejo in da so poljske čete čez Karpate začele korakati v Ukrajino.

Slovaška vlada je tudi prosila Nemčijo za pomoč. Vse popoldne so se širile vesti, da so nemške čete že v Karpatsko Ukrajino, toda dunajski Gauleiter je pozno ponoči to zanikal. Verjetno pa je, da bodo nemške čete na poziv slovaške vlade v Karpatsko Ukrajino, ker javljajo od vseh strani, da so velike množice nemškega vojaštva pripravljeni na mejah.

Praška vlada je odstopila. Predsednik republike Hacha in zunanji minister Cwalski sta se odpeljala v Berlin k Hitlerju.

Vesile, ki so podpisale monakovski sporazum dne 30. septembra lanskega leta, izjavljajo, da jih dogodki na Slovaškem ne zanimajo, ker niso prevzele nobenih jamstev za nedotakljivost češko-slovaških meja in ker odcepitev Slovaške po ljudski volji ne smatrajo za kršenje državnih meja.

V naslednjem bomo objavili vesti, kakor so prihajale tekom dneva.

van Mach, ki je bil poprej načelnik propagandnega urada slovaške vlade. Članom Hlinkove garde je bilo naročeno, da naj takoj snamejo z rokavov pasove s črkama KS, začetka znaka Sidorjevega imena, in da naj poslej nosijo znake SM, začetne znake Machovega imena.

Slovaški tiskovni urad je zvečer ob 18. urah objavil, da je meja proti Češki že zasedena, zavarovana in zastražena. V obmejnih stražnicah opravljajo začasno službo člani Hlinkovih gard.

Notranji minister je ukazal, da naj se v prazno danesnih zgodovinskih dogodkov v vsej Slovaški z vseh poslopij javnega značaja izobesijo slovaške državne zastave in zastave Hlinkove garde.

Slovaška vlada je sklenila sedanjí parlament razpustiti in bodo nove volitve čez 14 dni.

Tisov proglas na narod

Bratislava, 14. marca. AA. DNB: Ministrski predsednik neodvisne Slovaške dr. Tiso je v imenu vlade izdal danes proglas, v katerem pravi: Slovaki! V tem tako resnem času se obračamo na vas kot zakoniti zastopniki slovaškega naroda. Obračamo se na vas in na narode vsega sveta, na narode, ki so svobodni in ki znajo svobodo ceniti. To, kar se je zadnje dni odigralo v naši domovini pod pritiskom oboževane češke sile, ne odgovarja človečanskim pravicam in ne odgovarja pravic narodov do življenja. Vsi ti ukrepi so bili podvzeti prav zaradi tega, da se odvzame našemu narodu ona svoboda, ki si jo je izvojeval po tolikih žrtvah. Ponovno so nam hoteli vsiliti nekaj, kar ni naše. Bili smo pripravljeni na številne žrtve, ker smo hoteli, da se sporazumemo s Čehi. Toda vsi naši napori so bili zaman. Politični zastopniki češkega naroda so verovali, da nas bodo mogli prisiliti s raznimi ukrepi in kapitulacijo. Predsednik republike je dne 10. marca protiustavno zamenjal slovaško vlado. Ta akt je bil politično in pravno nesprejemljiv, ker je slovaški zbor 23. februarja izglasoval soglasno zaupnico svoji vladi. Razen tega so nam že zdavnaj obljubljali avtonomijo Slovaške. Ta avtonomija je

bila uresničena šele jeseni, pa nam je bila spet uničena. Od tedaj so morali prenehati vsi odnosi med češkim in slovaškim narodom. Praška vlada se je odločila zatem za orožje in z njim ustvarila položaj, ki uničuje enakost v odnosih. Ti ukrepi so pomenili oblast češkega naroda nad slovaškim narodom, pomenili so, da stoji volja Čehov nad našo voljo. Zgodovina bo dokazala, da smo mi ravnali po najboljši vesti. Bog nam je priča, da smo hoteli samo dobro. Odgovorni predstavniki češkega naroda so odgovorili na našo dobro voljo z nasiljem. Mi nismo nerazpoloženi proti češkemu narodu, toda ta narod je še vedno pod oblastjo ljudi, ki jim preteklost ni nič koristila. Sovražnik našega narodnega življenja je močan, Bog in pravica pa sta še močnejša. V teh težkih dneh naše zgodovine nas Vsemogočni ne bo zapustil! Prišel je dan, da vzamemo v svoje roke usodo svojega naroda, ako zares želimo, da mu pomagamo in ako se res želimo izogniti smrti. Ako želimo zagotoviti bodočnost našega naroda, moramo narediti konec dosedanjemu skupnemu življenju s Čehi. In mi smo naredili konec temu. Prepričani smo, da smo to storili tudi v samem interesu dobrih odnosov s sosednim češkim narodom. Vsemogočni

je dal vsakemu narodu, da živi tako kakor mu narekujejo lastni interesi, in mi smo postopali v svojem interesu, kakor smo postopali tudi v interesu miru v Srednji Evropi. To, kar se je zgodilo, je bilo neobhodno potrebno zaradi bodočnosti slovaškega naroda, ki ga toliko ljubimo.

Mi zakoniti zastopniki slovaškega naroda proglašamo neodvisnost Slovaške.

V svojem proglasu je dr. Tiso pozval Slovače, naj ohranijo mir in red, naj bodo mirni in zbrani. Svoj proglas je končal z besedami: Tako nam Bog pomaga!

Madžarski ultimat

Karpatska Ukrajina prosi Italijo in Nemčijo za pomoč

Budimpešta, 14. marca. TG. Madžarska vlada je poslala v Prago ultimativno noto, v kateri zahteva, da mora v teku 24 ur izpolniti naslednje pogoje: 1. da mora praska vlada teh zahtev ne izpolniti, bo Madžarska prisiljena, da podvzame vse potrebne korake, da zaščiti svoje interese. Zahteve se glasijo:

1. takoj morajo biti izpuščeni vsi Madžari, ki so zaprti v CSR;
2. Madžarov vlada ne sme več preganjati;
3. madžarskim organizacijam in Madžarom se naj razdeli orožje;
4. češke čete naj v 24 urah zapuste in izpraznijo Karpatsko Ukrajino;
5. Češkoslovaška naj pazi, da madžarska posest in lastnina ne bosta trpeli nobene škode.

Ministrski predsednik grof Teleki je že v jutranjih urah izjavil, da je madžarska oborožena sila zasedla vslovaško-ukrajinsko mejo, da prepreči, da bi se neredi ne razširili na madžarsko ozemlje in da pazi, da se ne bi madžarski manjšini onstran meje storile kakšne krivice.

Madžari vkorakali v Karpatsko Ukrajino

Toda kmalu so se po budimpeštanskih ulicah že razširile vesti o poskusu državnega udara v prestolnici Ukrajine Chustu. Ukrajinska narodna garda »Sič« je hotela strnoglaviti vlado in se oglasiti za oblast v Ukrajini. Češka vojska je upor zatlja brez velike težave. Pri tej priliki je prišlo do prelivanja krvi. Ta dogodek so madžarske oblasti izkoristile, da so dale povelje obmejnimi četami, naj vkorakajo na ukrajinsko ozemlje. Pri Munkačevu so prešli trije bataljoni, ki so zasedli okoliška naselja. Popoldne so bile madžarske čete že v Valvi, ki je 16 km daleč od meje. Korakale so dalje v notranjost dežele. Madžarske čete so zadele na odpor in je bilo večje število žrtev. Tudi mesto Podherink je zasedeno.

Po zadnjih poročilih so se madžarske čete, potem ko so prekorale mejo, nekajkrat spopadle s češko vojsko, vendar jim je omogočeno nadaljnje prodiranje. Popoldne so madžarski oddelki prispeli do Domanjeza in Nevecke. En oddelček je prodiral v smeri proti Biskvi. Čete so prispale že do Fordoranjia v okolici Svaljave.

Budimpešta, 14. marca. c. Agencija Stefani poroča, da so madžarske čete napredovale že za 30 kilometrov v Karpatsko Ukrajino. Na nekaterih mestih so madžarske čete samo še 15 km oddaljene od poljske meje.

Že danes skupna meja med Poljsko in Madžarsko

Varsava, 14. marca. TG. Na merodajnih mestih izjavljajo, da se madžarske čete čedalje bolj približujejo poljskim četam, ki počasi napredujejo čez karpatsko mejo. Obe armadi si bosta podali roko v kraju Lavozeno. Skupna meja med Poljsko in Madžarsko bo torej dosežena in Karpatske Ukrajine ne bo več.

Tudi Karpatska Ukrajina samostojna

Ukrajinska vlada je zasedala ves dan Opoldne, ko je prišla vest iz Bratislave, da je Slovaška oglasila državno samostojnost, je tudi ukrajinska vlada pod predsedstvom msgr. Vološina sprejela sklep s kate-

Zemljevid razpadle češko-slovaško-ukrajinske države: Na levi je Češka z Moravsko (prestolnica Praga), v sredini je Slovaška (prestolnica Bratislava), v desnem kotičku je Karpatska Ukrajina (prestol. Chust).

Politični zapiski

JNSarji očitajo dr. Korošču sodelovanje s Srbi

Dvoje vrste je politični šund, ki ga Kramerjevi trojijo med ljudi: Enega podpisujeta Kramer in Pucelj in je po vsebini enak prazni slami, katero trojijo jeenesarski prvaki po ljubljanskih oštarijah. Drugi šund, ki ga jeenesarji trojijo med ljudstvo, pa ni od nikogar podpisan, namenjen je le vsem »naprednim« po Sloveniji in je po svoji vsebini enak politični filozofiji, kakor nastaja v pivnicah po polnočni uri strahov. Eni kot drugi letaki pa predstavljajo moralno ogledalo politične kliše, ki sega tudi po najbolj nepoštenih sredstvih, da bi begala ljudstvo in vzbujala nezaupanje do obstoječih razmer.

V enem takih nepodpisanih letakov iz zadnjega časa se dr. Korošču očita sodelovanje s Srbi, zlasti v onem usodnem času po Radičevem umoru. Tedaj bi moral dr. Korošče Belgradu obrniti herbel, kakor so to storili Radičevi Hrvatje. — To sedaj očitajo dr. Korošču isti ljudje, ki so ga vse do danes blatili in v Belgradu denuncirali kot separatista. To delajo jeenesarji, da bi se prikupili dr. Mačku, tistemu Mačku, ki so ga tudi v dobri svoje strahovlade kot separatista poslali v ječo.

Temu se v Jutrovem žargonu pravi »nacionalna« politika!

Napredna koncentracija v znamenju kmečke prosvete

Ribnikarjev mariborski »Večernik«, ki že dalj časa piše za nekako slovensko narodno koncentracijo, kakršno si seveda sam zamišlja, je torej objavil novico, da so člani Kmečke prosvete v Mariboru sklepali o nadaljnjem delu. Takole pravi: »Kmečka prosveta ima namen postati važen faktor v slovenski narodni koncentraciji. Stopila bo v stik z drugimi organizacijami in gibanji, ki načelno zasledujejo iste smotre.« — Tako nekako v južnih krajih JNS snuje svoja »Bratstva«. Torej bi bilo bolje rečeno, da bo ta nova koncentracija naprednega življa na Slovenskem. Naj se vsaka beseda postavi na svoje mesto!

»Slovenska beseda« tudi koncentrira

V nedeljo 12. t. m. je imel sejo glavni odbor na novo ustanovljene napredne organizacije, ki sta jo poklicala v življenje bivši ban dr. Puc in dr. Korun. Glavni odbor se je na tej seji takole sestavil: predsednik je dr. Janko Kötš iz Ljubljane, podpredsednika sta Ivan Majerle iz Maribora in Ivan Mihelič. Tajnika sta tudi dva, in sicer Vlahovič Vili ter Ražem Andrej, blagajnik je Mlejnik Rajko. Vsi ti so iz Ljubljane. V odboru pa so še tile gospodje: dr. Dinko Puc, dr. Milan Korun, dr. Stanko Jug, Prime Rudolf — vsi ti iz Ljubljane. Dalje so v odboru Ivan Medved iz Tacna, Kušar Jakob iz Notranjih gor, Dolenc Karl iz Železnikov. Ves odbor šteje 30 mož, 15 namestnikov ter 5 članov nadzorstva. Kakor je »Slovenska beseda« že naglašala, je njena glavna naloga »propagirati načela medsebojne strpnosti, zlasti v kulturnih vprašanjih«. — No, kulturna strpnost je sicer lepa reč, vendar vse to bolj diši po nekaki novi napredni koncentraciji. Eno vodi g. Ribnikar iz Maribora, drugo g. dr. Puc iz Ljubljane, tretjo pa že 20 let koncentriira g. dr. Albert Kramer. Trije napredni voditelji in tri napredne koncentracije.

Pribečičevo predavanje

Brat rajnega Svetozarja Pribečiča, Adam Pribečič, ki ustanavlja med svojimi srbskimi kmetjskimi somišljeniki organizacije »Seljaško kolo«, je v tej lastnosti imel v Belgradu predavanje, kjer je med drugim naglasil, da so kmetije doprinele mnogo žrtev za osvoboditev srbskega naroda, niso pa od tega imeli sorazmernih koristi. »Zaradi zemljepisnih in prometnih razmer se ni mogla ustanoviti na Balkanu velika državna in narodna skupnost. To je vzrok vseh nesreč Balkana ter naše narodne tragedije. Današnja tehnična in prometna sredstva pa omogočajo, da se zbere ves Balkan, kar je treba tudi storiti. To pa morejo storiti zgolj Srbi, Hrvati in Slovenci po svoji osrednji legi na Balkanu, po velikosti svojega ozemlja ter po svoji številni moči. To pa morejo storiti le, če na svojem področju organizirajo življenje, ki bo v skladu z načeli svobode, družabne pravičnosti in gmočnega blagostanja. Naša država mora na Balkanu postati tisto, kar je nekoč mala Srbija bila za nas in avstroogrške Srbe pod vladjo kralja Petra, namreč nepremagljiva privlačna točka.«

Polemika zaradi dr. Tischlerja

Pred nekaj dnevi je novosadski dnevnik »Dan« prinesel daljši članek o dr. Tischlerju, voditelju koroških Slovencev, ter je pri tem primerjal narodne razmere pri nas. Na tisti »Danov« članek pa je odgovoril nemški dnevnik »Deutsches Volksblatt«, ki tudi izhaja v Novem Sadu. »Dan« označuje odgovor nemškega lista takole: »Odgovor dnevnika »Deutsches Volksblatt« nikakor ni napisan tako, kakor bi se spodobilo pisati glavnemu glasilu naših Nemcev. Odgovor je prepotenten, nadut in aroganten. Čeprav nas imajo za kulturno manj vredne, »Dan« ne bo odgovarjal v enakem tonu ter se ne bo spustil na nivo »Deutsches Volksblatt«. Na koncu svojega članka naglašala »Dan«, da »Deutsches Volksblatt« deluje s samimi insinuacijami in neresnicami, namesto da bi stvarno, odkrito in pošteno obravnaval slučaj dr. Tischlerja ter da potem tako pisanje kaže nekoliko smešno nadutost ter brezprimerno aroganco.

Srbski kulturni klub v Somboru

Kakor poroča srbski list »Istina«, se je v Somboru na pobudo trgovca Sava Ivkova, sodnika Andjelkovića ter nekoliko drugih razumnikov ustanovil srbski kulturni klub, h kateremu je takoj pristopilo mnogo članov. Naloga tega kulturnega kluba je, gojiti srbsko kulturo v okviru jugoslovanstva, pri čemer je izključena vsaka strankarska politika. Ustanovitelji kluba so postavili to nalogo, ker menijo, da je v sedanjih razmerah nujno potrebno gojiti zdravo srbsko kulturo. Poleg tega ima ta srbski klub še to nalogo, da odstranja vse, karkoli razdvaja narodni življenj. V tem smislu bo ta srbski klub naglašal rasne (plemenske) skupnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Kakor poroča list, je ustanovitev tega kluba spodbudila naletela na veliko nerazumevanje pri srbskih ljudeh, češ da čisto srbska označba kluba pomeni nekak srbski separatizem. Klubu pa se je v najkrajšem času posrečilo, da je te ugovore s svojim delom pobili.

rim oglašja Karpatsko Ukrajino za neodvisno državo. Msgr. Vološin je to sporočil brzojavno državam, ki so podpisale monakovski sporazum. Nemško in italijansko vlado, ki sta podpisali dunajsko razsodbo, prosi ukrajinska vlada za pomoč in zaščito. Oglašanje neodvisnosti so prisostvovali vsi člani vlade, kakor tudi vsi voditelji stranke narodne edinosti ter voditelji vojaške organizacije.

Sestavljena je bila tudi nova ukrajinska vlada, ki bo vodila posle samo do jutri dopoldne, ko se prvič sestane ukrajinski parlament.

Ministrski predsednik Vološin je pozval generala Svateka, naj prevzame poveljstvo nad oboježenimi silami in organizira obrambo države.

Poskus ustaje v Karpatski Ukrajini je bil zadušen

Po poluradnem poročilu iz Chustu je bilo pri poskusu zadušitve vstaje v glavnem mestu Karpatske Ukrajine Chustu 100 žrtev. Vstajo so za-

Premikanja nemških čet

Monakovo, 14. marca. AA. Reuter: Med ljudstvom se mnogo govori o gibanju nemških čet v teku zadnjega tedna. Opazili je bilo predvsem gibanje čet na cestah v smeri proti Solnogradu. Na drugi strani so prihajale čete iz Nürnberga v Monakovo. Te čete so obstojale v glavnem iz mehaniziranih oddelkov z lahкими in protiletalskimi topovi ter lahкими tanki. Koncem minulega tedna so bile monakovske ulice polne letalskih čet s topovi. V teku zadnjih dveh dni je opaziti prevoz čet v vlakih in velikih tovornih avtomobilih iz Monakovega proti Solnogradu.

Včeraj so bile poklicane pod orožje osebe, ki pripadajo rezervnemu razredu 1913. Mnogi obvezanci so morali oditi takoj od posla v vojašnice. V teku današnjega dneva je odpotovalo veliko vojaštva iz Monakovega na Dunaj. Minister za propagando je prejel trdil, da potujejo te čete na Dunaj za revijo čet, ki se bo izvršila na Dunaju pred Hitlerjem o priliki proslave obletnice priključitve k Nemčiji.

Berlin, 14. marca. AA. Izvedeli smo, da je veliko gibanje čet v bližini nemško-češke meje. Po vesteh iz dobro poučenih virov štejejo te čete okoli 200.000 mož. Del teh čet se nahaja v Dresdenu, drugi v Leipzigu, tretji pa na Dunaju.

Rim, 14. marca. AA. Reuter poroča z Dunaja, da je bil danes dopoldne na Dunaju promet skoraj popolnoma ukinjen. Ker koraka po ulicah vojaštvo v popolni vojaški opremi proti slovaški meji. Na vprašanje Reuterjevega dopisnika, ali gre za zasedbo Slovaške, je dobil odgovor od neke osebe iz pristojnih krogov, da bi eventualno nemške čete mogle zasedsti Slovaško.

London, 14. marca. b. Semkaj so prispela dopoldne poročila, da je madžarska vojska na enem

dušilo češke čete. Poročajo tudi, da se češke čete umikajo s karpatsko-ukrajinsko-madžarske meje. Poskus vstaje so organizirali člani ukrajinske narodne garde. Češke čete so imele 30 žrtev, deloma častnikov, deloma navadnih vojakov, dočim znaša število smrtnih žrtev na strani narodne garde okoli 80. Trdijo, da so člani narodne garde nočjo zasedli strateško važne točke v Chustu. Zjutraj so bili razoroženi in konfinirani. Skupina voditeljev narodne garde je pobegnila preko romunske meje ter je porušila med potjo z ročnimi bombami carinarnico ter presekal vse telefonske zveze z vzhodom. Bolnišnica v Chustu je prenatrpana s ranjenimi. Češke čete so popoldne zavzele vsa važnejša poslopja. Vlada Karpatske Ukrajine ima nočjo sejo, na kateri razpravlja o položaju.

Poljaki prekoračili mejo

Praga, 14. marca. AA. Stefani. Krožijo vesti, da so poljske čete prekoračile karpatsko-ukrajinsko mejo.

Varšava, 14. marca. c. Poljska uradna agencija »Pate« objavlja, da so bile zaradi dogodkov na Slovaškem in ob češki meji poslane čete in okrepljene posadke ob meji med Poljsko in karpatsko Ukrajino.

mestu prekoračila slovaško mejo in zasedla manjša obmejna mesta. Za sedaj še ni znano, zakaj je madžarska vojska to storila. Iz Budimpešte ne prestopa zagotavljajo, da bodo spoštovali avtonomijo in neodvisnost Slovaške.

Berlin, 14. marca. b. Na Bavarskem in v Sleziiji opazajo živahno gibanje nemških čet v smeri čehoslovaške meje. Dolge kolone državnih in privatnih avtomobilov, ki so bili po zadnjih dogodkih na Čehoslovaškem rekvirirani, vozi proti meji hrano in vojaške ter municije. Prav tako kakor pred priključkom Avstrije k Nemčiji so bila tudi sedaj rekvirirana skoraj vsa prevozna sredstva. Pod orožje je bilo poklicanih zopet nekaj letnikov. Letnik 1913 je moral v celoti pod orožje. Skozi Monakovo vozijo neprestano kolone težkega topništva in tankov.

Berlin, 14. marca. b. Politični opazovalci trdijo, da se 14. nemška armada nahaja blizu čehoslovaško-nemške meje pripravljena, da vsak trenutek v slučaju potrebe prodre v Čehoslovaško, ako bi se položaj še bolj zaostril. Na sami nemško-čehoslovaški meji v okolici Jichlave pa je okoli 25.000 nemških naskakalnih oddelkov, katerim se je priključilo veliko število nemških prostovoljcev.

Dunaj, 14. marca. AA. DNB: V zvezi s prodiranjem čeških čet proti Slovaški poročajo, da znatni oddelki čeških čet, ki razpolagajo s tanki in težko artiljerijo, prodirajo po cesti, ki vodi od Silajna preko Nizkih Tater, k prometnemu križišču Brutki. Poročajo tudi, da je v bližini Dubna Skale prišla do streljanja ob 13.45 med češko pehoto in slovaškimi oddelki, ki so bili do pred kratkim še v sestavi čehoslovaške vojske. Slovaki so poskušali preprečiti zasedbo te strateško važne točke.

Stališče velesil

Ne jamčijo za meje čsl. države

Italija

Rim, 14. marca. AA. Pred svojim odhodom v Nemčijo je imel Göring sestanek z italijanskim zunanjim ministrom Ciano. Položaj v Čehoslovaški se smatra v tukajšnjih političnih krogih za zelo resen. V nekaterih krogih smatrajo, da bi mogel razvoj dogodkov imeti neposreden vpliv na položaj v vsej Evropi. Na slovaške zahteve glede njihove avtonomije gledajo tukaj sicer s simpatijami, vendar pa niso navdušeni zaradi nove nemške poteze. Navzile temu bo ostala os Rim-Berlin še naprej solidna.

Anglija in Francija

London, 14. marca. b. Jutranji vladni listi se bavijo z dogodki na Čehoslovaškem ter poudarjajo, da niti Anglija niti Francija ne bosta storili ničesar, ker se nečeta vmešavati v to stvar. Ves današnji dan je bila angleška vlada v zvezi s francosko ter je bilo sporazumno sklenjeno, da se Čehoslovaška republika prepusti svoji usodi. Politični krogi dobivajo vtis, da Angliji in Franciji v tem trenutku ugađa, da je Nemčija zaposlena v srednji in vzhodni Evropi, kar upata, da v dohodnem času ne bo sprožila svojih kolonialnih zahtev. Praga je sicer poslala poziv zapadnim velesilam, ki pa mu nista mogli ugoditi.

Pariz, 14. marca. c. Nocojšnji »Tempe«, ki velja sicer za glasilo zunanje ministrstva, objavlja uvodnik o dogodkih v Bratislavi in pravi, da Francija in Anglija pri vsej tej zadevi nimata nobene besede, ki bi jo lahko postavili v razpravo. Ves problem prehaja sedaj po mnenju lista, v novo dobo, in sicer bodo to zadevo urejevali vlade v Berlinu, Varšavi in Budimpešti.

London, 14. marca. c. Danes popoldne so v spodnji zbornici poslanci postavili več vprašanj predsedniku vlade Chamberlainu o Slovaški in o zadevah v Srednji Evropi.

Chamberlain je kratko in hladno odgovoril, da je bila v monakovskem protokolu obljubljena pomoč Čehoslovaški samo za slučaj napada od zunaj. To se pa v tem slučaju ni zgodilo in zato se angleške politike sedanji dogodki neposredno ne tičejo.

Stališče Poljske

»Skupne meje z Madžari«

London, 14. marca. AA. Havas: Iz zanesljivega vira se je izvedelo, da se je nemški varšavski poslanec v Molte pripeljal davi v Berlin, snoči je pa imel daljši razgovor z Beckom. V berlinskih diplomatskih krogih živahno komentirajo to nepričakovano vrnitev nemškega poslanika. Po poročilih iz dobro poučenih krogov je poljska vlada sporočila nemški vladi, da bi Poljska zelo nerada videla ustanovitev neodvisne Karpatske Ukrajine ali pa priključitev te dežele Slovaški. Poljaki so po teh vesteh sporočili, da bi edino priključitev teh krajev k Madžarski ustrezala poljskim interesom. Razen tega govore v poučenih krogih, da so že izdali razni vojaški ukrepi ob poljsko-češki meji, posebno južno od Lvova in v Tješinu. Železniški promet je od včeraj ukinjen.

Varšava, 14. marca. AA. Havas: Po vesteh iz verodostojnih virov je bila obmejna straža na

NARAVA VAM PONUJA SVOJO POMOČ,

ko se v začetku zimskih mesecev čutite utrujene, strte in brez prave volje do dela. To so naravni pojavi prehodnega časa, ko smo najbolj potrebni solca in ko njegovi žarki nimajo več tistega delovanja kot poleti. Kakor solnce poleti tako je pozimi norveško zdravilno ribje olje neizčrpen izvor zdravja, ker poveča odpornost proti boleznim, telesu pa zagotavlja njegov razvoj.

Zato bi morali odrasli in otroci že ob prvih znakih slabega počutja in še preje, predno zbole, jemati

NORVEŠKO ZDRAVILNO RIBJE OLJE, ki je nenadomestljivo po svoji kakovosti.

Nemci še niso vkorakali na Slovaško

Dunaj, 14. marca. (Reuter.) Danes so krožile razne protislovne vesti iz uradnih virov glede gibanja nemških čet proti Slovaški. Ob 17 so v pisarni Gauleiterja Burekla priznali, da so manjši oddelki nemških čet prispeli v Bratislavo. Uro pozneje so v pisarni Burekla te vesti ovrgli. Tedaj je bilo rečeno, da nemške čete niso prekoračile slovaške meje, ker se Slovaška smatra za suvereno državo. Verjetno pa bodo nemške čete na poziv slovaške države vkorakale na Slovaško še to noč.

Dunaj, 14. marca. AA. Reuter: Dunajska radijska postaja je sporočila, da nemške čete že korakajo na Slovaško.

Nemci zasedli Moravsko Ostravo

Praga, 14. marca. (Reuter.) Iz praških uradnih krogov poročajo, da so nemške čete zasedle Moravsko Ostravo, znano premogokopno središče na česko-poljski meji.

kanclerjem Hitlerjem, predlagal slovaškemu parlamentu ne »sam« proglasitev slovaške neodvisnosti, temveč tudi carinsko zvezo z Nemčijo. V tem primeru bi Poljska bila prisiljena zavzeti stališče glede Ukrajine. Poljska je do zdaj računala s simpatijami gotovih slovaških ministrov, predvsem predsednika vlade Sidorja. Toda nezavisna Slovaška, ki bi bila stvarno samo vazal Nemčije, bi postavila Poljsko pred izbiro, ali pristane, da se na njeni južni meji osnuje ali več držav, ki bodo zavisne od Nemčije ali pa da dela diplomatskim potom ali na neki drugi način na to, da dobi skupno mejo z Madžarsko. Zadnja rešitev bi bila največ v skladnosti s poljskimi interesi, ker bi na ta način prenehala žarišče ukrajinske iredente. Na ta način bi se tudi preprečila obkrožitev Poljske s severa, zapada in juga.

Poslovilni proglas v praškem radiu

Vlada odstopila — Dr. Hacha k Hitlerju

Praga, 14. marca. AA. ČTK: Praški radio je razglasil vest o proglasitvi neodvisne Slovaške in o sestavi nove slovaške vlade s temle komentarjem:

Odkar je prišel v veljavo zakon o slovaški avtonomiji, so politične zveze med češko in slovaško deželo znatno popustile. Imeli smo skupno samo vojaštvo in zunanje zadeve, finančna vprašanja so bila pa skupna le v omejenem obsegu. Kljub temu so se politični zastopniki Slovaške izrekli za novo zrahljanje političnih zvez, ki nas še družijo s Slovaško Slovaška se je zagledala na novi poti in po zrelem premisleku sklenila postati neodvisna.

20 let so Čehi vzajemno delali s Slovaki in reči smemo, brez obotavljanja. To dvajsetletno sodelovanje ni bilo Slovaški v škodo; to dokazuje sedanja zunanjsčina slovaških mest in gospodarska povzdiga teh krajev. Vse to smo ustvarili z vzajemnim delom in prizadevanjem. Pri tem sodelovanju je tako Čehi kakor Slovaški vodila dobra volja, da vzajemno pripomorejo v blagor skupne države.

Danes ni nič več državno-pravnih zvez med češko in slovaško deželo in v bodoče bomo živeli vsak zase. V trenutku, ko se razstajata dva brata, lahko odločno potrdimo da ni v Čehih nobenega sovraštva ne animoznosti proti Slovaški. Mi od vsega srca želimo slovaškemu narodu. Naj bo njegovo bodoče neodvisno življenje dobro in srečno in naj si slovaški narod ustvari gospodarske razmere, kakršne ustrezajo slovaškim potrebam.

Očitno je, da se bodo nove razmere zrcalile tudi v spremenjenem položaju našega naroda. Češko državo bodo zdaj čakali mnogi in znatno različnejši problemi, kakor so bili dosedanja. Za našo državo se začne nova doba in morali se bomo lotiti dela v slogi, disciplini in razumnosti. Ohranili bomo prijateljski spomin na naše skupno življenje s Slovaki v skupni državi, v svesti si, da politične meje ne morejo ločiti sester in bratov, ki so toliko let skupaj živeli. Kar se naših lastnih problemov tiče in življenjskih vprašanj, bomo morali o njih razmišljati brez obotavljanja. Sicer je pa vlada Rudolfa Berana zaradi tega zasedala ves dopoldan in se ponovno sestala na sejo, da uredi najnujnejša vprašanja. Vsak dober državljani ima danes ohraniti mir in disciplino, kajti samo tako bomo mogli prestati vse preizkušnje, ki nas čakajo.

V Pragi zmešnjava

Praga, 14. marca. AA. DNB: Dogodki, ki so se danes odigrali na Slovaškem, so povzročili v Pragi

največjo zmešnjavo. Nihče ne ve povedati, ali je vlada še vedno na svojem položaju. Po mestu krožijo najraznovrstnejši glasovi in vsak ve povedati kaj novega. Pred Hradčanih je nekaj 100 ljudi, ki čakajo novih poročil, ne morejo pa zvedeti nobene podrobnosti o poteku dogodkov. Zdi se, da so tudi odgovorne politične osebnosti zelo vznemirjene in da vlada tudi pri njih splošna zmešnjava. V tej splošni zmedni na Češkem in Moravskem komunistični elementi nagovarjajo prebivalstvo proti Nemcem in izzivajo neprestano spopade.

Praga, 14. marca. AA. Havas: Vladi, ki prihajajo iz Bratislave, so polni čeških in židovskih beguncov. Ti begunci izjavljajo, da hodijo po vagonih člani Hlinkove garde in ne dovolijo Židom, da bi jemali s seboj denar in vrednostne stvari.

Beran odstopil

Praga, 14. marca. AA. Stefani: Beranova vlada je že odstopila, vendar še ni znano, kako bo sestavljena nova vlada. Trdovratno se širijo glasovi, da bo novo vlado sestavil general Gajda.

Hacha k Hitlerju

Praga, 14. marca. AA. ČTK: Predsednik republike se je ob 16 odpeljal v družbi zunanjega ministra Chvalkovskega v Berlin, da obišče Hitlerja.

Pri odhodu predsednika dr. Hache in zunanjega ministra dr. Chvalkovskega so bili na peronu tudi člani nemškega poslanstva. V političnih krogih mislijo, da bo preosnova praške vlade odložena, dokler ne bo znano, kako so se končali razgovori med dr. Hacho in Hitlerjem.

Predsednik Hacha bo baje predložil Hitlerju naj Nemci imenujejo po enega svojih ljudi, ki bi kot minister vstopil v češko vlado, da bi v njej zastopal interese nemške manjšine. Govorijo, da bo nemška vlada zahtevala, naj novo češko vlado sestavi general Gajda. Neresnične pa so vesti, da bi bil Hacha predlagal, naj Nemčija imenuje v Pragi državnega namestnika, češka vlada bi pa sploh bila odstranjena. (Slednjo vest je razširil Reuter.)

Zagrebiška vremenska napoved. Oblačno. Zemunska vremenska napoved. Poočlašitev z nekaj snega na vzhodnih krajih. Delno oblačno drugod. Ponoči zmeren mraz.

Skupščina sprejela novi preračun z 297 glasovi

Ob napadu poslanca Raduloviča na slovensko mladinsko organizacijo je vsa zbornica priredila naši mladini velike manifestacije

Belgrad, 14. marca. m. Na današnji skupščini se je nadaljevala razprava o predlogu državnega proračuna in finančnega zakona v podrobnostih. Na dnevnem redu so bile postavke o državnih rezervnih kreditih in dohodkih ter predlog finančnega zakona. Seja je bila precej živahna in viharna zaradi napadov poslanca Raduloviča proti Zvezi fantovskih odsekov in Zvezi deklinskih krožkov zaradi postavke pol milijona dinarjev, ki je določena za podporo za obe organizaciji. Zaradi nemirov in medsebojnega prekanja je bila seja prekinjena.

Poslanec Radulovič sta odgovorila prosvetni minister Čirič in gradb. minister dr. Miha Krek.

Današnji napad na ZFO in ZDK je bil po vsej verjetnosti dobro pripravljen. Po dvorani so se med govornikom poslancem Radulovičem kakor tudi predgovornikom Momčilo Jankovičem nahajali tudi bivši minister Djura Janković, Dobrovoje Stošević, dr. Miškovski in še nekateri poslanci, ki se smatrajo za najmočnejšo okolico bivšega predsednika vlade dr. Stojadinoviča in ki so se vsi pri prvem glasovanju o državnem proračunu abstinerili in na glasovanje sploh niso prišli.

Začetek seje

Sam potek seje je bil naslednji: Prišel je ob 10 predsednik Milan Simonović. Po sprejetem zapisniku zadnje seje je prebral ukaz kr. namestništva, da pravosodnega ministra dr. Ružiča zastopa za časa njegovega obiska v Rimu ob kronanju papeža Pija XII. gradbeni minister g. dr. Krek. Nato so bili prebrani amandmani kr. vlade, ki jih je predsedstvo takoj po prejemu odstopilo v pretres finančnega odbora, ki je svoje delo že končal ter je o tem predložil tudi že poročilo plenumu.

Na današnji seji je bila sporočena tudi prva interpelacija, ki je bila vložena v tej skupščini. Vložil jo je poslanec Hercegovac na trgovinskega ministra o poslovanju cementarne v Beočinu. Zadrževano nujnost je minister Tomić sprejel, za njim pa tudi skupščina.

Finančni zakon izzove debato

S tem je zbornica prešla na dnevni red ter so bile postavke za rezervne državne kredite, takoj sprejete, ker ni bil pripravljen noben govornik. Pri postavkah za državne dohodke je govoril poslanec Branko Avramović in so bile po njegovem izjavljanju tudi te postavke sprejete.

Poslanec Janković razglasa srbsko vprašanje

Pri razpravi o predlogu finančnega zakona je dobil prvi besedo poslanec Momčilo Janković, ki spada v skupino poslancev, kateri se še vedno zbirajo okrog bivšega predsednika dr. Stojadinoviča, ki zavzema v gotovih vprašanjih opozicijsko stališče proti sedanjim vladam. Govornik se bavi predvsem s pooblastili, ki jih zahteva vlada za izdajo političnih zakonov. Govornik izjavlja, da v primeru, ako se postavimo na stališče, da obstoje različne individualnosti v državi, po njegovem mnenju ni več važno hrvatsko vprašanje, temveč srbsko. Dokler je poslanec Janković razvijal takšno misel o rešitvi hrvatskega vprašanja, so mu stalno ploskali Djuro Janković, Stošević, dr. Miškovski, Branko Todorović, Aćim Popović in še nekateri drugi poslanci. Na drugi strani pa so se med njegovim govorom slišali iz vrst vladnih poslancev medklici, da so to samo njegova mnenja, ne pa mnenja stranke, za katero se je vedno skrival.

Opozicijski poslanec Žugić se je Slovencem opravičil

Naslednji govornik Tripko Žugić, bivši demokrat, je govoril proti ukinitvi kasacijskega sodišča. V Pogorici. Nato se je opravičeval slovenskim poslancem zaradi svojega zadnjega govora, zaradi katerega je prišlo v skupščini do precej viharnih prizorov. Opravičil se je, češ da so ga Slovenci napačno razumeli. Misli je samo to, da želi, da bi bilo povsod tako, kakor je v Sloveniji. V nadaljnjih izjavah je se pečal tudi s vprašanjem unitarizma. Pravi, da je unitarizem tudi zanj idealen, toda ideja unitarizma, to je, da so Slovenci, Hrvati in Srbi en narod, se je zlorabljala. V zvezi z izdajo političnih zakonov se zavzema za čimprejšnjo rešitev hrvatskega vprašanja.

Poslanec, ki poveljuje g. Gangla in napada Zvezo fantovskih odsekov

Poslanec Radulović, ki je nato dobil besedo, je najprej poveljeval Gangla ter je bral nekatere njegove pesmi. Predsednik skupščine ga je pozval, naj govori o finančnem zakonu, ker se pa tega ni držal, ga je predsednik ponovno opozoril

na to in mu zagrozil, da mu bo odvzel besedo. V nadaljnjih svojih izjavah je nastopil proti amandamentu, ki ga je predložil minister za ljudsko telesno vzgojo in po katerem mora dobiti ZFO in ZDK pol milijona dinarjev podpore, ki jo v veliko večji meri prejema tudi sokolska organizacija za svoje potrebe. Za ZFO je dejal, da je to čisto verska organizacija in kot taka nezakonita.

Proti takšni trditvi govornika so odločno protestirali slovenski poslanci in mu odgovorili, da to ni res. V nadaljnjih izjavah nastopa tudi proti temu, da bi Drago Ulaga, ki je brez dvoma najboljši strokovnjak, kar jih imamo v državi za športna vprašanja, dobil načelniško mesto v ministrstvu. Zanj pravi, da je baže daleč od sokolske organizacije. Iz vrst slovenskih poslancev so se slišali medklici: »Nič zato! Zelo dober človek je in tudi dober športnik! Ali je to ovira, da ne bi postal načelnik ministrstva za telesno vzgojo? Ministrstvo za telesno vzgojo ni ministrstvo Sokolov! Ko se je nemir v dvorani polegel, je govornik nadaljeval svoja izjavljanja ter je izustil besede, da v primeru, če se ZFO da predlagana podpora, tudi dr. Maček z isto pravico zahteva, da se »Seljački zaščiti« da 5 milijonov dinarjev.

Viharni in ogorčeni protesti slovenskih poslancev

S temi besedami je povzročil v dvorani viharno ogorčenje in proteste s strani slovenskih po-

Odločen govor prosvetnega ministra Čiriča v obrambo slovenskih organizacij

»Začel bom z besedami, s katerimi je predgovornik končal (poslanec Radulović je namreč izjavil, da bo glasoval proti amandamentoma):

Poslušajoč svojo vest, svoje srce in razum, bom skupščini priporočil, da ta dva amandamenta sprejme! (Viharno odobravanje.) Gospodje poslanci, verjamem, da je morda poslanec Radulović dobronamerno govoril. Toda zaradi tega, ker so bile njegove predpostavke popolnoma napačne, so doela napačni tudi njegovi sklepi. (Odobravanje.) Gospodje poslanci, sploh si ne morem zamisliti bolj napačne predpostavke, kakor je predpostavka, da srednje šole ne bi bile mogle biti dovolj nacionalne, če bi gojile ljubezen do katoliške, pravoslavne in muslimanske vere. (Viharno odobravanje.) Moj predgovornik pa pravi, pustite duhovnike, kongregacije, pravoslavne duhovnike in hodite na srednjo šolo — to bo njena propast. Jaz vam pa pravim: vrzite vse to iz srednje šole, pa boste imeli Jugoslavijo tako, kakršna je danes. In danes je taka, da nihče ni zadovoljen in da med pravimi brati zija tak prepad, da je glavna dolžnost in prva skrb sedanje vlade, da to težko vprašanje, vprašanje srečnega obstoja Jugoslavije — reši.

Gospodje poslanci, v kakšni smeri se giblje ladja naše države? V smeri pomirjevanja strasti (odobravanje), v smeri bratske ljubezni med nami vsemi. Kot član kraljevske vlade to najbolj vem. Razen tega se giblje tudi v pravcu normaliziranja prilik, v pravcu demokratizacije. Gospodje poslanci! Vprašam vas, ali je v tej dvorani samo en slovenski poslanec, ki bi glasoval proti amandamentom? (Slišijo se glasovi: »Ga nile!« Če ga ni, vprašam tovariša Raduloviča, kaj je dolžnost prosvetnega ministra, kadar ti poslanci iz te banovine zahtevajo ta amandament? Ali je dolžnost prosvetnega ministra, da odbije njihovo željo, željo po-

slancev. Vsi slovenski poslanci so vstali ter najostreje protestirali proti taki izjavi. Iz splošnega hrupa so se čuli medklici posameznih poslancev: »To je sramota!« »Zveza fantovskih odsekov je organizacija, ki je izšla iz Prosvetne zveze in ki stoji pod pokroviteljstvom kraljeviča Andreja!«

Ko je govornik, za katerega pravijo, da je tudi pesnik, odgovarjal v splošnem hrupu, sta mu poslanci Gabrovec in Stare vrgla v obraz besede: »Pustite te stvari pri miru! To je šport, to niso pesmi!« Med poslance se je pomešal tudi minister Snoj ter je prav tako ostro protestiral proti poslancu Aćimu Popoviću. Čule so se njegove besede: »Ne pustimo, da bi se nas žalilo v tem domu, ki je tudi naš dom!«

Seja prekinjena

V splošnem hrupu, ki je nastal v dvorani in ob burnih protestih slovenskih poslancev, je predsednik Simonović stalno miril poslance z zvoncec. Ker se nemir le ni polegel, je predsednik sejo prekinil.

Ko se je seja nadaljevala, je poslanec Radulović nastopil tudi proti temu, da bi se dovolilo Zvezi fantovskih odsekov in Zvezi deklinskih krožkov ter Slovenski dijaški zvezi delovanje na srednjih šolah.

Zaradi izjavljanj poslanca Raduloviča je takoj prošil za besedo prosvetni minister Stevan Čirič, ki je med drugim dejal:

slancev, ki so dobili polno zaupanje svojega naroda. (Viharno odobravanje.) Gospodje poslanci! To je vprašanje vesti. Vprašanje vesti in vprašanje razuma! Prosvetni minister pa nikakor ne more vsiljevati bratom Slovencem, česar oni morebiti ne želijo! Ali pa naj jim odbije to, za kar prosijo? Verujte bratje, da smo prišli v tako težko situacijo, ker nimamo srca in ljubezni za to, kar je v drugih krajih našim bratom sveto, morda nam v teh krajih ni. (Odobravanje.) A z ljubeznijo gotovih abstraktov in z gledanjem ne moremo preko naših pokrajin in preko potreb naših krajev in padamo zelo pogosto v napačne, da odbijamo nekaj, kar je v drugih pokrajinah čisto naravno.

Gospodje poslanci! Kdo more ministru kraljevine Jugoslavije očitati, da predlaga amandament, da se sprejme na srednjo šolo združeno, ki stoji pod najvišjo zaščito Nj. Vel. kralja Petra II. (Vsi poslanci vstanejo in vzklikajo: »Živijo kralji!«) In kdo more meni osebno to očitati, ki sem imel srečo videti sam, kako ta organizacija deluje na terenu? Na mene je njihova manifestacija (slanskoletni mladinski tabor) napravila tako globok vtis, da sem se neposredno za tem ob priliki slavnosti na Kajmakčalanu, na svetem vrhu, kjer počivajo žrtve za naše osvobodjenje in zdinjenje, spomnil te manifestacije v Ljubljani in sem dejal: »Ta manifestacija in ona v Ljubljani sta eno in isto!«

Svoj govor je prosvetni minister Čirič zaključil z ugotovitvijo: »Ne v tem trenutku, ko naj bi samo en Čirič menil, da je ena in ista nacionalna manifestacija v Ljubljani in na Kajmakčalanu, temveč ko bo smatrala tudi narodna skupščina, da so nacionalne manifestacije enako mile in drage na vseh krajih v naši domovini, tedaj teh težkih problemov, ki jih kraljevska vlada mora reševati, niti ne bo, ker jih bo reševalo samo ljudstvo.«

Prosvetnega ministra so poslanci nagradili z dolgotrajnim odobravanjem.

Minister dr. Krek o slovenski mladini

Predsednik skupščine je za tem podal besedo gradbenemu ministru dr. Mihi Kreku, ki je prav tako pozdravljen od poslancev prišel na govorniški oder ter dejal:

»Gospodje poslanci! Meni je v resnici žal, da je prišlo do takih besed v tem visokem domu na adresu organizacije, za katero sem prepričan, da je prav tako visoko nacionalna, kakor smo nacionalni in državotvorni mi vsi.

Mi v teh organizacijah, o katerih se je tu govorilo, ne delamo nič drugega, kakor da vzgajamo mladino za kralja in domovino. (Burno odobravanje in ploskanje.) Naši fantje morajo biti najpoštenjše in najodločnejši vojniki kraljevine Jugoslavije. (Slišijo se vzkliki: »Živijo fantje!«) To ne trdim samo jaz, to vedo tudi mnogi, ki so se demonstrativno eksponirali proti nam.

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. (vsi poslanci: »Živijo kralji!«) je priredila ta organizacija lansko leto eno najodločnejših manifestacij ljubezni za kralja in domovino. Teh manifestacij je bilo v vseh naših krajih in v vsakem kraju več. Tem manifestacijam so prisostvovali poslanci iz vseh krajev in tudi gov. senatorji. Pa ne samo oni, tudi takratni predsednik vlade dr. Stojadinović, skupščinski predsednik Čirič in drugi predstavniki tega in senatnega doma so se udeležili teh

manifestacij. Na manifestacijah so govorili kot častni govorniki poslanci iz tega doma in iz krajev naše Sumadije, Bosne, Južne Srbije in drugod, ki so jih poslušali s neverjetnim navdušenjem, z navdušenjem, ki ga morejo dati samo mlada srca, ter so bile vse njihove besede in izjave sprejete z velikim odobravanjem.

Ta mladina je reprezentirala ne morebiti zgolj Slovence, temveč vso kraljevino Jugoslavijo, jugoslovansko mladino na mednarodnih kongresih v lahkoletstvih in prostih vajah v Franciji ter je v mnogih kategorijah dosegla prvo in drugo mesto med drugo evropsko mladino. (Ploskanje in odobravanje.) Ta mladina je odšla v tujino pod jugoslovansko tribarvnično z jugoslovanskim belim karajrdjevim orlom. (Ploskanje in odobravanje.)

Tako vzgajamo mi to mladino, ker hočemo, da postane ta mladina slovenska narodna straža na severnih mejah Jugoslavije. To hočemo mi in nič drugega! (Burno odobravanje in ploskanje.)

Za gradbenim ministrom dr. Krekom je dobil besedo dr. Miloš Tupanjanin, ki se je v uvodu pečal s pooblastili za izdajo političnih zakonov.

Za njim je govoril Cveta Maglič, nato Pavle Jovović, nakar je bila dopoldanska seja zaključena ter se je nadaljevala ob 5. popoldne.

Prvi govornik na popoldanski seji je bil Dušan Perić, za njim pa so govorili še inž. Domanjko, Gliša Protić in Nedeljko Savić.

Za njim je govorilo še več govornikov, med drugimi tudi bivši prosvetni minister Magarašević, ki je med drugim dejal:

»Vlada je v deklaraciji najavila pripravljajna dela za sporazum. Nekateri so šli celo tako daleč, da so najavili tudi obstoj srbskega vprašanja. Naša dolžnost je, da odstranimo vse ovire, ki so na poti sporazumu, da olajšamo pripravljano akcijo kr. vlade, da lahko izvrši svojo nalogo. Računati moramo z dejstvi. Dejstvo je, da poleg integralnega jugoslovanstva obstoja tudi narodna individualnost. Dejstvo je, da se niti ena niti druga tendenca ne more s silo izvesti. V preteklosti se je ta napaka že pokazala, in sicer, ko se je hotelo doktrinarno jugoslovansko integralno tendenco izvesti s silo za časa režimov Pribečevića in Vilderja

in kasneje za časa Zivkovića in Jovtića, kar ni rodilo nobenega rezultata ter se je še povečal čut individualnosti.

Nekateri opozicionalci zahtevajo, da se naglo prietopi k rešitvi hrvatskega vprašanja. Moje mnenje je, da je važno, da se stvar dobro reši, ne pa da se hitro reši. Tudi združena opozicija je uporabila veliko časa v razgovorih, ki so dovedli le do nekakega sporazuma, ki je stvarno le okvir. Nato je g. Magarašević izrazil, da je potrebno spraviti v sklad razna mnenja.

Za njim je govoril g. Čirič, ki je dejal, da žalobno ne more sprejeti predloga predgovornika g. Marinkovića, ki je predlagal, da bi lahko učitelji ljudskih šol napredovali do V. skupine.

Nato je govoril poslanec finančnega odbora Oto Gavrilović, ki je na kratko orisal vse važne točke proračuna in finančnega zakona ter prošil skupščino, naj z glasovanjem dá zaupnico vladi. Pred glasovanjem je finančni minister Djuričić izjavil, da umika določilo finančnih zakonov, ki določa postritev kazni pri prestopkih pri kinegledališčih.

Glasovanje

Nato je bilo poimensko glasovanje. Glasovalo je skupno 297 poslancev, vsi za proračun. Za proračun niso glasovali dr. Milan Stojadinović, Branko Kaludjerić, Panta Jovanović in nekateri poslanci JRZ, ki so bili zadržani. Bivši minister Stošević, Djuro Janković in Drago Stojadinović pa so glasovali za proračun.

Prihodnja seja skupščine v petek

Skupščina je poslala proračun v pretres enatu. Seja skupščine bo v petek 16. t. m. ob 9 dopoldne. Na dnevnem redu bo poročilo odbora za prošnje in pritožbe.

Pred ofenzivo na Madrid

Pariz, 14. marca. b. Iz Madrida poročajo, da je generala Miaja popolnoma strl komunistični puč. Odredil je tudi demobilizacijo letnikov 1925 in 1926. To smatrajo politični krogi za uvod v skorajšnja kapitulacijo republikanske vojske pred generalom Francem.

Burgos, 14. marca. AA. Reuter: V teku večerajšnjega dneva so bila vsa pota, ki vodijo k Madridu, polna nacionalističnih čet, ki zasedajo položaje okoli Madrida. General Franco skrbno pripravlja zadnjo ofenzivo.

Navzlic temu, da madridski radio poroča, da vlada v mestu mir, se sliši iz mesta močno streljanje s topovi in strojnimi puškami. Begunci, ki prehajajo k nacionalistom, trdijo, da se vršijo še vedno borbe s komunisti, da pa se komunisti polagoma umikajo. Po vesteh madridske radio postaje so komunisti v Valenciji in Murciji sklenili podpirati Svet narodne obrambe.

Pariz, 14. marca. AA. Havas: Po še ne potrjenih vesteh so komunisti zavzeli Carlageno.

Spor med Sovjeti in Japonsko

Tokio, 14. marca. b. Vlada je imela posebno sejo z ozirom na odnose do Sovjetske Rusije ter zaradi neuspelih pogajanj glede ribolova na ruskih obalah. Trdijo, da je vlada v Tokiju zavzela svoje stališče ter določila ukrepe, ki jih bo storila, če Rusija ne bi pristala na obnovitev ribiške pogodbe do ribiške sezone, ki se prične 1. aprila. Poročajo, da je v bližini otoka zbranih večje število sovjetskih podmornic, ki bodo ovirale ribolov japonskim ribičem. Trdijo, da je vlada poslala poslaniku v Moskvo nova in zadnja navodila za nadaljevanje pogajanj s sovjetsko vlado. Japonska vlada bi bila po teh predlogih pripravljena omejiti se na ribolov ob severni obali Sahalina, tako da bi prisotnost japonskih ribičev nič več ne motila sovjetov v bližini otoka Sahalina in Vladivostoka.

Habsburško premoženje v Nemčiji zaplenjeno

Dunaj, 14. marca. AA. Vlada je izdala formalno odredbo o konfiskaciji imovine članov Habsburške rodbine. Pred letom dni je bila ocenjena vrednost te imovine na približno 2 milijona funtov šterlingov.

Belgrajske novice

Belgrad, 14. marca. AA. Minister za gozdove in rudnike Pantić je večeraj sprejel v svojem kabinetu delegacijo jugoslovanskega gozdarskega društva, ki je ministru orisala potrebe društva gozdarskih inženirjev in ga prosila, naj sestavi pravilnik o imenovanju gozdarskih inženirjev ter pravilnik o njihovem napredovanju v državni službi. Minister je delegaciji obljubil vso pomoč.

Belgrad, 14. marca. AA. Večeraj popoldne je naš romunski veleposlanik Jovan Dučić obiskal ministra za telesno vzgojo Djuro Cejovića.

Belgrad, 14. marca. m. V slavnosti dvorani vseučilišča je imela snoči predavanje lady Stanley o ustvarjanju angleškega imperija.

Belgrad, 14. marca. m. V današnjih »Službenih novinah« je objavljena uredba o ljudskih zdravstvenih skladih kraljevine Jugoslavije. To uredba je izdal ministrski svet na podlagi pooblastila v finančnem zakonu.

Belgrad, 14. marca. m. V Belgradu je umrl bivši pomočnik glavnega ravnatelja državnih železnice Zarko Čupić.

Belgrad, 14. marca. AA. Minister za telesno vzgojo Djuro Cejović je danes sprejel v svojem kabinetu dr. Vjekoslava Vlasya, starejšino splitskega Sokola, nato je pa sprejel delegacijo plavalnega kluba »Jug« iz Dubrovnika. Minister je izjavil, da bo podprl akcijo članov tega kluba za preureditev dela pristanišča, da se bodo lahko tamkaj prirejale plavalne tekme.

Spremembe našega strokovnega šolstva

Belgrad, 14. marca. m. Trgovinski minister je na podlagi določil finančnega zakona po odobritvi ministrskega sveta predpisal uredbu z zakonsko močjo o spremembah in dopolnitvah zakona o strokovnih šolah v resoru trgovinskega ministrstva. S to uredbo so vnešene spremembe in dopolnila v zakon o srednjih trgovskih šolah od 18. marca 1932, v zakon o pomorskih akademijah od 18. marca 1932, v zakon o ženskih obrtnih strokovnih učiteljskih šolah od 3. marca 1932 ter v zakon o srednjih tehničnih in deških obrtnih šolah od 31. marca 1932.

JNS snuje »Seljačka bratstva«

Po vzorcu Pribečevićevih organizacij »Seljačka kola« se je sedaj tudi JNS odločila ustanoviti take organizacije, ki se bodo imenovala »Seljačka bratstva«.

Pogreb patriarha Mirona

Bukarešta, 14. marca. AA. Danes ob 11 so pokopali patriarha Mirona. Po zadušnici, ki jo je služilo 15 škofov z metropolitom Nikodemom, so truplo pokojnega patriarha položili v kripto v patriarhiji. Pogreba so se udeležili kralj Karol, prestolonaslednik Mihael, kraljev civilni in vojaški dom, ministri, kraljeviški svetovalci, poslaniki in delegacije duhovščine iz tujih držav, med njimi tudi

delegacija jugoslovanske duhovščine s škofom Simeonom na čelu. Med vso žalno slovesnostjo so zvonili zvonovi v vsej državi. Na mrtvaškem odru patriarha Mirona je bilo mnogo vencev, med njimi tudi velik lep venec iz rdečih nageljnov, ki ga je položil jugoslovanski veleposlanik v Bukarešti; na njem je bil napis: »V imenu kr. jugoslovanske vlade Dragiša Cvetković, predsednik ministrskega sveta«.

Socialno zavarovanje

Ljubljana, 14. marca. Nekateri hrvatski listi so se začeli z veliko vneto baviti s Pokojniskim zavodom ter ob tej priliki tudi prihajajo na dan z raznimi trditvami, ki kažejo, da ne poznajo stvari tako kot bi jo morali poznati. Tako je n. pr. zagrebaški »Obzor« pretekli teden napisal, da se sedaj Ljubljana pripravlja, da sprejema nadaljnjih 5 let denar hrvatskih zasebnih nameštencev, čeprav si ti žele v Split. Pravi, kaj bi Slovenci rekli, če bi Zagreb zahteval zase prejeme s Stajerskega ali Prekmurja.

Ljubljanski Pokojniski zavod nima nič proti temu in nikakor ne ovira hrvatskih zasebnih nameštencev, če hočejo pod posebni zavod v Splitu ali pa, če hočejo v zagrebaški Pokojniski zavod. To je popolnoma pravilno in razumljivo stališče.

Kdor pozna poslovanje Pokojniskega zavoda, ve nadalje, da so imeli dalmatinski delegati v okviru zavoda vedno prosto roko glede naložb v nepremičnine in posojila na svojem področju. Ta avtonomija je dobila še posebno podkrepitev letos, ko tvori primorska in zetska banovina samostojno volivno enoto tako v skupini delodajalcev kot v skupini delojemalcev.

Drugi listi zopet pišejo, da Pokojniski zavod nič ne da Dalmaciji, od koder mu priteka velik del prispevkov. Tudi to ni resnica, ker je iz računskega zaključka Pokojniskega zavoda točno razvidno, koliko da Pokojniski zavod Sloveniji in koliko Dalmaciji. Tako so n. pr. znašala na koncu leta 1937 posojila Pokojniskega zavoda na področju primorske in zetske banovine nad 29 milij. din, nepremičnin pa je imel zavod v teh dveh banovinah za skoro 10 milijonov dinarjev.

Tako je na eni strani. Na drugi strani pa vzemimo n. pr. zagrebaškega Merkurja. Po seznanju, iz katerega je razvidno, koliko delegatov volijo posamezni kraji, je razvidno, da je imel na koncu lanskega leta zagrebaški Merkur v Sloveniji 983 članov od skupno 23.840. Sedaj pa vprašamo, koliko je investiral v Sloveniji za teh svojih skoro 1000 članov zagrebaški Merkur. Iz poslovnih poročil je razvidno, da so znašale vse dosedanje investicije zagrebaškega Merkurja na področju, kjer mu prebiva skoro 1000 zavarovancev, točno: nič.

Plačilni promet z Ameriko

UKINITEV KOMPENZACIJSKIH PLAČIL V PROMETU Z AMERIKO

Glede ureditve plačilnega prometa z Združenimi državami je Narodna banka izdala nove predpise, ki veljajo od 1. marca t. l. Tozadevna okrožnica se glasi:

1. Dosedanji način uvoza kontroliranega blaga iz Zedinjenih držav potom kompenzacije z izvozom domačih proizvodov je ukinjen. Toda posle, glede katerih je Narodna banka že izdala kompenzacijska dovoljenja, je izvršiti v celoti na način, kakor je predviden v izdanih dovoljenjih.

2. Kontrola uvoza po rešitvi ministra financ št. 6300/VIII od 30. januarja t. l. bo izvajana tudi proti Zedinjenim državam kakor do sedaj. Z ozirom na to je za uvoz kontroliranih predmetov iz Zedinjenih držav potrebno kakor za ostale neklirinske države tudi še naprej predhodno preskrbeti dovoljenje odbora za uvoz pri Narodni banki.

3. Uvozniki ameriškega blaga morajo ob priliki vložitve prve prošnje za uvoz za enega izmed objavljenih 90 predmetov razen avtomobilov predložiti Narodni banki podatke o uvozu dotičnega blaga in to posebej za blago, uvoženo v leto 1938, in posebej za blago, uvoženo od 1. januarja do 14. februarja t. l. in to na posebnih obrazcih (rumene barve), katere je mogoče, kakor tudi obrazce za prošnje, dobiti pri Narodni banki in vseh njenih filijalkah.

4. V prvem polletju tekočega leta bo dovoljen uvoz avtomobilov iz Zedinjenih držav v mejah določenih kontingentov, posebej za tovarne in posebej za potniške avtomobile brez plačila potom kompenzacije kakor se je to dogajalo do sedaj. Zaradi razdelitve predvidenih kontingentov naj uvozniki trdne avtomobilov vložijo pri Narodni banki svoje prošnje in naznajo množino in vrednost avtomobilov, ki jih nameravajo uvoziti za prvo polletje 1939, kakor tudi sezname o uvozu avtomobilov, in sicer posebej za tovarne, posebej za potniške za leta 1935, 1936, 1937 in 1938 na posebnih obrazcih (rdeče barve), ki jih je dobili pri Narodni banki in njenih podružnicah.

5. Za plačila avtomobilov (tar. št. 675), cavi in omolov za prevatnike (tar. št. 393, lv), radioaparator (tar. št. 665, 6) koles, motociklov in njihovih prikolice kakor tudi njihovih delov (tar. številka 672 do 674) in strojev za računanje, pisanje in razmnoževanje (tar. št. 685) bo izključno Narodna banka dajala domačim izvoznikom naštetega blaga potrebne zneske v svobodnih devizah in se naj uvozniki v ta namen obrnejo na njo preko pooblaščenih zavodov.

6. Narodna banka bo odkupovala devize, ki izvirajo od izvoza sledečega blaga v Zedinjene države, in sicer: fižola, hmelja, predelanega mesa, kozjih in jančjih kož, kož od divjačine, vseh vrst predelanih kož za vseh 100% po posebnem tečaju. Zaradi tega bodo zavodi devize iz tega naslova v celoti odstopali Narodni banki in jih ne bodo nudili na borzi.

Da je bil izvoz izvršen v Zedinjene države, bo treba predložiti glede tega dokaze, in sicer našo izvozno in ameriško uvozno deklaracijo. Če uvoznik ob priliki ponudbe devize Narodni banki ne bo mogel predložiti teh podatkov, mu bo protivrednost izplačana po rednem tečaju, razlika pa potem, ako bo v roku dveh mesecev predložil zahtevane dokaze.

Inozemski premož za naše železnice. Iz Belgrada poročajo, da je ministrski svet na predlog prometnega ministra odobril nabavo inozemskega premožja za 57,5 milij. din, kar odgovarja količini 30.000 ton.

Proizvodnja aluminija. Lani je začela produkcija v tvornici aluminija v Lozovcu in je dosegla skupno v teku leta 1.260 ton. Od te količine je bilo izvoženih 1.240 ton za Japonsko, Belgijo, Češkoslovaško in Romunijo. Tvornica ima 34 peči v obratu (lani samo 28).

Premiera čarobnega
pevskega filma

Havajska glasba

8 letni CARUSO Bobby Breen privrkat na filmskem
platnu. Film poln prekrasnih havajskih melodi.
Film z otoka večne mladosti in ljubezni.

KINO MATICA
Tel. 21-24
Ob 16., 19. in 21. uri

Gospodarstvo

Za naš srednji stan

Govor poslanca dr. Koceta o našem obrtništvu, trgovstvu in tujskemu prometu

Kot zadnji govornik v razpravi o budžetu ministrstva trgovine in industrije je govoril narodni poslanec g. dr. Jure Kocet. Najprej je govoril o zunanji trgovini.

Pravi, da ni prav nič čudnega, da smo od aktivnega salda 1,2 milijarde v letu 1937 padli na aktivni saldo v znesku komaj 72 milijonov v letu 1938. Ako se pri nas dela le za izvoz samo nekaterih proizvodov, potem bomo še večkrat doživeli presenečenja. V 20 letih smo v naši zunanji trgovini ostali pri istih izvoznih predmetih in v 20 letih nismo niti toliko uspehi, da bi bila naša država registrirana kot izvozna in uvozna država z državami, s katerimi se dejansko že vrši izmenjava našega blaga. Poudarja, da ni pravilno, ako se kritizirajo samo izvozne institucije, ampak je treba upoštevati, da prav za prav Narodna banka danes v veliki meri dirigira naš uvoz in izvoz. Ukrep Narodne banke, da se uvede kontrola uvoza je s stališča devizne politike čisto razumljiv, dejansko pa le predstavlja pasivni ukrep. Namesto tega je treba aktivnih ukrepov t. j. da z vsemi naporji skušamo doseči plasman odnosno možnost prodaje naših proizvodov tudi na tržiščih s svobodnim deviznim prometom. Na ta način bomo dosegli večjo stabilnost naše zunanje trgovine na eni strani in več deviz na drugi strani. Navaja konkretno hmelj, kateri predmet se bi sedaj, ko je češko produkcijsko področje hmelja prišlo pod Nemčijo, lahko v mnogo večji meri prodajal v Zedinjene države Severne Amerike, iz razlogov, ki so razumljivi. Prav tako poudarja, da ni pravilno, da gremo z nekaterimi surovinami samo v naše najbližnje sosedne države, ampak bi bilo potrebno, da izdelujemo sami končne proizvode, kar bi se dalo s primernim subvencioniranjem doseči, in bi te proizvode prodajali potem večjemu številu držav.

O turizmu pravi govornik, da je danes turizem naša najvažnejša gospodarska panoga. Lansko leto je obiskalo našo državo 287.000 inozemskih turistov. Od tega je prišlo 236.000 turistov iz klirinskih držav v turističnem prometu, t. j. iz Nemčije, Češkoslovaške, Madžarske, Italije in Poljske, dočim je prišlo iz neklirinskih držav v turističnem prometu komaj 43.000 turistov. Poudarja, da nam še sama ta statistika kaže smer, v kateri se mora voditi naša turistična propaganda. To je treba izvesti predvsem v državah s svobodnim deviznim prometom, a prav posebej pa v nordijskih državah kot Švedski, Norveški, Danski, dalje tudi v Holandiji, Belgiji in prav posebej še v Veliki Britaniji in Zedinjenih državah Severne Amerike. Ako se danes v teh državah skoro ničesar ne napravi za naš turizem, ne leži krivda zato na ministrstvu trgovine in industrije, ki s skromnimi sredstvi, ki so mu na razpolago kaže dovolj dobre volje. V proračunu se namreč ne priznava važnost turizma, kar dokazuje preskromna dotacija za pospeševanje turizma, ki znaša komaj 1 milijon 185 tisoč dinarjev, medtem ko daje Romunija v te svrhe 80 milijonov lejev, Grčija 10 milijonov drahem, Madžarska 2 in pol milijona pengov.

Nadalje govori o nedostatih našega tujkega prometa in pravi, da je glavni nedostatek v tem, ker nimamo zadostnega števila moderno urejenih srednjih in manjših hotelskih objektov. Zato pozdravlja resno voljo ministra financ, ki je izjavil, da hoče ustanoviti hotelski kredit z nizko obrestno mero. V zvezi s turizmom govori o gostinstvu kot

najvažnejšem stebru tujkega prometa. Zahteva, da se prizna gostinstvo karakter samostojne gospodarske panoge. Dalje zahteva, da se onemogoči preveliko povečanje malih gostinskih obratov, kot bufetov in krčem, ki največ škodujejo našemu turizmu.

Končno govori o zaščiti obrtnega in trgovskega stanu. Omenja, da vse napredne gospodarske države delajo na tem, da se obdrži srednji stan in zato ščitijo njegovo gospodarsko neodvisnost. Srednji stan je potreben zaradi harmonije v gospodarstvu. Ako gremo s tega stališča, potem vidimo, da je popolnoma upravičena zahteva obrtnega stanu, da se onemogoči šušmarstvo, t. j. neupravičeno izvrševanje obrti. Zahvaljuje se govornikom, ki so se zavzemali, da se onemogoči šušmarstvo. To je potrebno, ker se danes dogaja skoro povsod, da imamo v mnogih krajih več šušmarjev, kakor pa legalnih obrtnikov. Zaradi tega se ni čuditi, ako vidimo iz dneva v dan proces, da legalni obrtniki odlagajo svoje obrtne pravice in vrše nadalje obrt brez obrtne pravice, ker popolnoma pravilno poudarjajo, da nima smisla, da bi plačevali državne, banovinske in občinske doklade, če lahko šušmarji delajo brez obrtnega lista in brez davkov ter so zaradi tega lahko cenejši in konkurenčnejši. Toda kljub temu, da so obrtne liste odjavili, drže taki obrtniki še nadalje vajence in pomočnike, katerim se pa ne more v smislu zakona upoštevati čas, ki ga v takih obratih prebijajo, in tako ne morejo priti tudi ti do rednih obrtnih pravic in postanejo šušmarji. Tako je anarhija v vrstah obrtnega stanu vsak dan večja. Pravi, da kdor trdi, da je potrebno dovoljevati šušmarstvo iz socialnih razlogov, ne pozna gospodarske važnosti rednega obrtnega stanu. Ako upoštevamo, da živi od obrti v naši državi preko 200.000 obrtnikov, ki predstavljajo s svojimi družinami in uslužbenci daleko preko enega milijona našega prebivalstva, potem vidimo, da je vprašanje zaštite obrtnega stanu gospodarsko vprašanje prvega reda. Ako vemo dalje, da se obrtni stan rekrutira prvenstveno iz naraščanja, ki prihaja iz poljedelskega stanu in iz delavskega stanu in ker je itak obrtni stan najožje povezan s poljedelskim in delavskim stanom, potem je jasno, da bo zaščita legalnega obrtnega stanu pozdravljena od najširših slojev našega naroda. Zato je pravilno, da se uvede sankcija prepovedi nelegalnega izvrševanja obrti, s tem da se z zakonom določi, da se šušmarju zapleni orodje, ako je to potrebno, da se prepreči nadaljnje neupravičeno izvrševanje obrti.

Ugotavlja, da novi tok moderne tehnike kaže boljše izgleda za obrtni stan in njegovo bodočnost, pa je treba, da ministrstvo trgovine in industrije napravi vse, da se čimbolj razvije naš obrtni stan, ki je kri naša krvi. Nadalje govori o rokodelskem delu v kaznilnicah, o delu v lastni režiji in končno o licitacijah, javnih dobavah, pri katerih zahteva, da se omogoči obrtnikom čim lažja udeležba. Končno govori o srednjem strokovnem šolstvu in njegova važnosti za obrtni stan. Na koncu svojih izjavljanih govorih o trgovskem stanu in njegovi važnosti za naše gospodarstvo. Narodno gospodarsko vlogo našega trgovca zlasti tudi podeželskega je treba priznati.

Nadalje govori proti uredbi o tekočih gorivih, ki jo je treba ukiniti, o važnosti trgovskega strokovnega šolstva in izjavlja, da bo glasoval za proračun.

Istek v primeri z decembrom in so tečaji tudi znatno višji kot januarja lanskega leta. To kažejo naslednje številke:

	jan. 1938	dec. 1938	jan. 1939
7% inv. pos.	98.-	99.64	100.25
vojna škoda	433.33	466.24	473.35
4% agrarji	56.35	59.50	60.65
6% begl. obv.	82.39	89.13	90.43

Promet na efektivnih borzih je znašal 27 milij. din (decembra 59, januarja 24), na deviznih borzih pa 332 (328, oz. 347) milij. din.

Število natovornjenih vagonov je znašalo januarja letos 110.000 (decembra 1938 130.000 in januarja 1938 117.000).

Bilance

Jugoslovanska združena banka, Zagreb-Belgrad. Obveznosti banke v novem poslovanju so lani narasle od 107 na 137, v starem pa so se zmanjšale od 302 na 266 milij. din. Čisti dobiček za 1938 znaša 6,8 (7,44) milij. din. Lastniki terjatev specijalnega rezervnega sklada dobe 14%, (doslej 11%), starim upnikom se nadalje izplača 18% kvota.

Bilanca banke za 1938 kaže v starem poslovanju zvišanje bilančne vsote od 268,9 na 309,05 milij. din v novem poslovanju, dočim se je v starem poslovanju bilančna vsota znižala od 244 na 207 milij. din. Dolžniki specijalnega rezervnega sklada so se zmanjšali od 1937 na 1938 od 35,4 na 27,9 milij. din, sam specijalni rezervni sklad pa se je zmanjšal od prvotnih 54,7 na 29,6 milij. din. Čisti dobiček brez prenosa znaša 5,14 (6,4) milij. din.

Gospodarska hranilnica v Splitu izplačuje prvo vse vloge do 6.000 din. Za stare vloge do 10 tisoč din izplačuje polletne obresti.

Belgrajska zadruga. Zavod se bavi z bančništvom in zavarovalništvom. Računski zaključek za 1938 izkazuje pri glavnici 40,0 milij. din bilančne vsote 251,3 (220,7) milij. din, pri 51,84 (43,04) milij. čistega dobička 7,2 (6,4) milij. Dividenda znaša 44,50 din (lani 400) din na delnico imenske vrednosti 4000 din.

Avstrijska železarska industrija. Družba Vereinigte Stahlwerke je prodala večino svojih delnic, ki jih ima pri Alpine Montangesellschaft, družbi Hermann Göring-Werke. S tem je slednja družba prišla v posest nad 70% delnic tega največjega avstrijskega železarskega in jeklarskega podjetja.

Borze

14. marca 1939.

Svetovne efektne borze

Pariz: tečaji so zmerno padli, vendar so se nekateri papirji dobro držali.

London: težka otvoritev seestanka, pozneje pa je bil trg dober in je bilo več nakupov kot pa prodaj.

Amsterdam: razvoj zelo težak; New York: nereden potek prvega dela seestanka.

Denar

Angleški funt 238 oz. 258

Nemški čeki 13.80

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen na 236,10—239,00.

Nemški čeki so ostali neizpremenjeni na 13,70—13,90. Nadalje so beležili v Zagrebu za sredo aprila 13,75—13,95, za konec aprila 13,70—13,90.

Grški boni so beležili v Zagrebu 31,15—31,85, v Belgradu 30,44—31,14.

Deviz. promet je znašal v Zagrebu 5,789.385 dinarjev, v Belgradu 8,252.000 din.

Ljubljana — tečaji s primom:

Amsterdam 100 h. gold.	2315.00—2353.00
Berlin 100 mark	1755.12—1772.88
Bruselj 100 belg.	734.00—746.-
Curih 100 frankov	995.00—1005.00
London 1 funt	204.70—207.90
New York 100 dolarjev	4344.87—4404.87
Pariz 100 frankov	115.45—117.75
Trst 100 hr.	229.85—232.95

Curih. Belgrad 10, Pariz 11.66, London 20.6275, New York 439.75, Bruselj 739.75, Milan 23.13, Amsterdam 233.40, Berlin 176.40, Stockholm 106.20, Oslo 103.65, Kopenhagen 92.10, Praga 15.01, Varšava 83, Budimpešta 87.25, Atene 8.90, Carigrad 3.60, Bukarišta 3.37, Helsingfors 9.005, Buenos-Aires 101.50, Sofija 540.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 478—480.25

v Zagrebu 480—481

v Belgradu 477—477.50

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 102—103, agrarji 61.50—62.50, vojna škoda promptna 478—480.25, begl. obveznice 92—92.50, dalm. agrarji 91.25—92.25, 8% Blerovo posojilo 102.75—103.75, 7% Bler pos. 95.75—97, 1% posojilo Drž. hip. banke 101 denar, 7% stab. posojilo 99.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.600—7.700, Trboveljska 195—205.

Zagreb. Drž. papirji: 7% investic. posojilo 102 denar, agrarji 61.75—63, vojna šk. promptna 480—481 (480), begl. obveznice 92—92.75 (92.75), dalm. agrarji 91.25—91.75 (92), 4% severtni agrarji 63 denar, 8% Bler. posojilo 102 denar, 7% Bler. pos. 96—96.25 (96.25), 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar, 7% stab. posojilo 99 denar. — Delnice: Narodna banka 7.700 denar, Priv. agrarna banka 230 denar, Trboveljska 198 do 216, Gutman 35 denar, Osj. slodk. tov. 85—100, Osj. livarna 160 den, Jadr. plovl. 350 den.

Belgrad. Drž. papirji: 7% investic. posojilo 102—103 (103.50, 103), agrarji 62.75—63.25, vojna škoda promptna 477—477.50 (478, 477.25), begl. obveznice 91.75—92 (92, 91.75), 4% agrarji 62.75 den., 8% Bler pos. (102), 7% Bler. posojilo 95.75—96.50 (96.50), 7% posojilo Drž. hipotekarne banke 103 blago, 7% stab. posojilo 99 denar. — Delnice: Narodna banka 7.700 denar (7.725), Privilegirana agrar. banka 282.50—233.50 (drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Oves: bač. srem. slav. 157.50—160. — Koruza: bač. paritet Indjija, Vršac Tendence neizpremenjena. — Promet srednji. Sombor. Vse neizpremenjeno. — Tendence neizpremenjena. — Promet 57½.

Živinski sejmi

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Brežicah dne 10. marca 1939. Voli 1. vrste 5 din, 2. vrste 4.75, 3. vrste 3.50; telice 1. vrste 5 din, 2. vrste 4.25, 3. vrste 3; krave 1. vrste 4.50 din, 2. vrste 3, 3. vrste 2; teleta 1. vrste 6 din, 2. vrste 5 din; prašiči speharji 9 din, pršutarji 7 din za kilogram žive teže. — Goveje meso 1. vrste 12 dinarjev, 2. vrste 10; svinjina 16, slanina 15 din, svinjska mast 20, čisti med 16, goveje surove kože 7 din, telečje 10, svinjske 2.50 za kilogram. — Pšenica 150 din, ječmen 140, rž 150, oves 170, koruza 120, fižol 200, krompir 100, seno 75, slama 30 din za 100 kilogramov. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 5 din za liter, finiješe sortirano vino pri vinogradnikih 7 din za liter, mleko 1.5 din za liter.

Tržne cene na sejmu v Kranju dne 13. marca. Dogon: 31 volov, 31 krav, 6 telet, 10 junic, 8 bikov, 64 svinj in 50 prašičev. Prodanih je bilo: 20 volov, 13 krav, 6 telet, 4 junice, 2 bika, 89 svinj in 28 prašičev. Cene so bile naslednje: voli 1. vrste 5.50, 2. vrste 5, 3. vrste 4.50; telice 1. vrste 5.50, 2. vrste 5, 3. vrste 4.25; krave 1. vrste 5 din, 2. vrste 4.75, 3. vrste 3.75; teleta 1. vrste 7 din, 2. vrste 6; prašiči speharji 9—10, pršutarji 8—9 din za kilogram žive teže. Mladi pujski 7 do 8 tednov stari 120 din do 180 din za glavo. — Goveje meso 1. vrste prednji del 12 din, zadnji del 14, goveje meso 2. vrste prednji del 10 din, zadnji del 11 din, goveje meso 3. vrste prednji del 9 din, zadnji del 10 din; svinjina 14—16 din, slanina suha 22—26 din, svinjska mast 19 din, čisti med 22024, neoprana volna 24—26, oprana volna 34—36, goveje surove kože 7—10, telečje 12 din, svinjske 6—8 din za kilogram. — Pšenica 190 din, ječmen 210, rž 185, oves 200, koruza 140, fižol 250—300, krompir 80, lucerna 1950, seno 75, slama 45, jabolka 1. vrste 800, 2. vrste 600, 3. vrste 500, pšenična moka 275.310, koruzna 225, ržena moka 300, ajdova 400 in koruzni zdrob 275 din za 100 kilogramov.

Pomladanski otroški plašči

od 100 dinarjev naprej se dobijo samo pri L. TRPINU, MARIBOR, Vetrinjska ulica 15.

Lavina ljubezni

Danes nepreklicno zadnjikrat!

L. Trenkerjev alpski in zimsko
sportni film vesele in zabavne vsebine.

KINO UNION Telefon 22-21
Ob 16., 19 in 21

KINO SLOGA tel. 27-30

Samo 3 dni!

PRAVLJICE

8 nainovejših Walt Disney-ovih zabavnih, koloriranih, risanih filmov!

Mickijev slon — Mickijev cirkus — Mickijev tekmar — Planinci — Trije slepi mušketirji — Selitev — Sorodnik iz province — Raznari in Pluto — Glasbeni dodatek: Lisztova rapsodija